

Overdenking voor de dienst op 6 november 2011 in het Dijkhuis, voorganger: Barend Slettenaar

---

...en hij die het ene talent ontvangen had,
ging heen en groef een gat in de grond en verborg het...
(Mattheus 25: 18)

Gemeente in Christus,

Ken je dat: minderwaardigheidsgevoel?

“Jawel,” zei een meisje bij ons op school.

“Ik ga wel eens tennissen met een jongen en hij slaat de meest eenvoudige ballen nog in het net. Hij kan er echt niets van. En dan begint hij op te scheppen dat hij op het VWO zit. Nou, en dat terwijl hij geen bal kan slaan.

Die heeft volgens mij een minderwaardigheidsgevoel.

Al die bluf bij sommige mensen, daarmee overschreeuwen ze hun eigen onzekerheid.”

Ik vond het nog niet zo gek gezegd.

Zo kennen we het van anderen. Maar kennen we het ook wel van onszelf?

Dan sta je 's morgens voor de spiegel.

“Als ik nou maar eens hetzelfde leuke haar had als die of die.”

“Ik heb helemaal geen leuk gezicht.”

“Als je mij op een groepsfoto ziet, kijk dan maar liever de andere kant uit.”

“Ik ben niet geestig, niet ad rem.”

“Ik ben niet zo aantrekkelijk.”

En dat is alleen nog maar de buitenkant. Al is dat niet helemaal onbelangrijk, maar het gaat verder. Je fietst na schooltijd naar huis en vraagt je af: hoe haal ik ooit dat eindexamen?

Was ik maar net als die of die. Die hoeft gewoon niet te werken, die gaat voetballen, heeft vanavond nog een feestje en morgen haalt hij de hoogste cijfers.

Of je voelt je alleen, je krijgt weinig visite en je vraagt je af waarom is het bij die of die altijd gezellig en naar mij kijken weinig mensen om; je voelt je een beetje zielig. Waarom heb ik dan ook niet meer gaven?

Waarom ben ik dan ook niet als de anderen?

Zo loop je in jezelf te sputteren; je voelt je minderwaardig.

Dat ellendige vergelijken met anderen.

Daardoor word je op jezelf teruggeworpen.

Je houdt eindeloze alleenspraken, je krijgt medelijden met jezelf.

En zo beland je in een kring van zelfbeklag, waar je haast niet meer uitkomt.

Je voelt je minder waard.

Dat is niet iets wat alleen maar bij jonge mensen voorkomt, maar bij mensen in allerlei leeftijden.

Je schrijft je blauw aan sollicitatiebrieven en af en toe word je zelfs met nog drie anderen uitgenodigd voor een gesprek, maar steeds ben jij dan toch net niet degene die ze willen hebben. Ik kan me levendig voorstellen dat je dan gaat denken: wat mankeert er aan mij?

Of: als zo rond je veertigste de eerste grijze haren doorkomen, word je op de zaak door de coming Young men met hun snelle auto's al behandeld als iemand die toch eigenlijk al onderweg is naar zijn pensioen.

En wat is je waarde als bejaarde?

Hoe voelen die zich?

Soms niet veel meer dan een dankbaar werkgelegenheidsobject van de verzorgende sector.

Sommigen vechten nog tegen dat minderwaardigheidsgevoel, maar er zijn ook veel mensen die er niet tegenop kunnen. Zij denken: nou het zal wel bij het leven horen.

Maar ik heb het wel gezien. Ze zoeken het maar uit. Ik trek me terug, ik doe niet meer mee.

Het zal mijn tijd wel duren.

Ja, en dan ga je hetzelfde doen als die derde man uit de gelijkenis: en hij die het ene talent ontvangen had, besloot uit angst zijn talent te begraven.

En hoor je jezelf niet net zo redeneren als hij deed?

Ik was bevreesd, bang dat hij het niet zou kunnen.

Minderwaardigheidsgevoel: dat is het gevoel dat jij minder kunt of minder bent, dat jij er niks van terecht brengt.

Waarom?

Ik denk dat wij onszelf vaak onderwaarderen, omdat wij geen vertrouwen, geen geloof in onszelf hebben.

Misschien moeten we dan luisteren naar wat Jezus duidelijk wil maken: namelijk dat God geloof in jou heeft, vertrouwen in mensen heeft.

“Want het is als een mens die bij zijn vertrek naar het buitenland zijn dienaren bij zich riep en het geld dat hij bezat aan hen in beheer gaf. In de oude vertaling staat: die hun zijn bezit toevertrouwde.”

Hé, daar heb je het woord vertrouwen.

Toevertrouwen, je hele bezit, alles waar je aan gehecht bent en waar je goed voor zorgt – kortom: de sleutel van je huis geef je alleen aan iemand die je goed vertrouwt.

Zo heeft God zijn hele hebben en houden aan jullie gegeven.

Hij onderwaardeert je niet. Hij onderschat ons niet.

Nog sterker zelfs. “Want het is als een mens die bij zijn vertrek naar het buitenland zijn dienaren bij zich riep.”

Het woord dienaar mag je ook vertalen met: medewerker.

Misschien moeten we ons dat eens realiseren, dat we aangesproken worden als medewerker. Hij brengt het heil op aarde niet buiten ons om, maar vertrouwt het aan onze handen toe. Dus vergelijk jezelf nou niet steeds met anderen, zodat je je geloof in jezelf verliest en geen gram zelfvertrouwen meer overhoudt, maar kijk nou eens hoe God zijn hele bezit aan ons toevertrouwt, omdat Hij in ons gelooft en ons vertrouwt.

Nou, en dan zit je niet met lege, maar met volle handen.

Al die talenten, wat zijn dat nou?

Ja, nou dat wisten we toch wel?

Er is zelfs in onze Nederlandse taal een gezegde van: “Je moet met je talenten woekeren,”

Met die spreuk proberen we op scholen en in bedrijven mensen op te juttten tot een nog grotere dadendrang. Woekeren met je talenten.

En achteraf is dat gezegde vaak een rechtvaardiging voor veel ellebogenwerk geworden.

Met dat woord bedoelt onze taal dan: een natuurlijke begaafdheid van iemand.

Zo zeggen we dat iemand talent heeft voor muziek, spreken van een talentvol wiskundige.

En met zo'n talent moet je dan woekeren. En nu zetten we die logica even door naar de gelijkenis: Wie dan veel van dat soort talenten heeft ontvangen, heeft geluk gehad en wie een sufferd is, heeft pech gehad. Is dat nou evangelie?

Is dit de bedoeling?

Welnee., daaruit blijkt dat we nooit de moeite hebben genomen om het goed te lezen. Het zou trouwens niet de eerste keer zijn dat de bijbel dat overkomt.

Als wij het hebben over iemands natuurlijke begaafdheid, over zijn eigen kunnen, in de gelijkenis staat: “Aan de een gaf hij vijf talent, aan een ander twee en aan nog een ander één, ieder naar wat hij aankon.”

In de gelijkenis is dan een talent juist niet het eigen kunnen, dat je al in je hebt, het is dus wat anders dan goed muziek kunnen spelen of knap zijn in Engels of een perfect manager zijn.

Jezus gaat niet op talentenjacht.

Een talent is een deel van het bezit van God, dat is Gods grote ontferming over deze aarde en over ons mensen.

Zijn hele bezit, dat zijn Zijn woorden van liefde, zijn daden van recht, zijn geboden tot geluk, dat is de troost van zijn vergeving.

Alles bij elkaar: dat is zijn zegen.

Je kunt het zo aflezen aan wat Jezus voor de mensen deed en tegen hen zei: Hij ontfermde zich over hen en was een zegen voor ze.

Zo vertrouwt God zijn hele hebben en houden, zijn ontferming en zijn zegen toe aan zijn medewerkers – ieder naar wat hij aankon.

Het is dus niet gemeen, maar juist heel barmhartig, barmhartig overvraagt Hij niemand. Ieder kreeg naar draagkracht. De een vijf, de andere twee en de derde één.

En die eerste twee medewerkers hadden een heel wonderlijke ervaring:

als je vanuit je vanuit je eigen kunnen met die ontferming en die zegen gaat werken, dan zie je het vermenigvuldigen om je heen.

Alleen die ene, die doet er niets mee.

Die stopt zijn talent in de grond.

Terwijl de hele wereld hunkert naar vrede en gerechtigheid, naar de ontferming en de zegen die hij in handen krijgt, en hij er genoeg capaciteiten voor heeft, doet hij er niets mee. Hij stopt het weg. Zand er over.

En hij zegt: Ik was bang, want ik had toch het gevoel dat ik niet in staat was om daar iets mee te doen. Minderwaardigheidsgevoel.

Wat haalt het uit als ik als nietig mens in deze grote wereld me in ga zetten voor de liefde van God tussen de mensen en de vrede van Christus op aarde?

Ze zien me aankomen, de burens zouden je nog voor gek verklaren.

Je talent in de grond stoppen: dat is zeggen: ik geloof heus wel en er dan niets mee doen.

Daarom is God aan het eind van de gelijkenis ook zo verontwaardigd. Want doordat die man met zijn minderwaardigheidsgevoel zijn talent in de grond stopte, heeft hij de wereld om hem heen tekort gedaan, heeft hij de mensen de zegen onthouden waar ze op zaten te wachten, is de schepping niet tot bloei gekomen.

Minderwaardigheidsgevoel. Ik hoef niet breedvoerig te analyseren dat wij op dit moment in een spannende tijd leven. Om ons heen klinkt het woord crisis. Kijk naar Griekenland, kijk naar Italië. Hoe gaat het economisch gezien met Spanje, Portugal?

Ik zeg niet dat we in een slechte tijd leven. We kunnen ons wel delen van de wereld voorstellen waar mensen het heel wat slechter hebben dan wij.

Maar we leven wel in een moeilijke tijd. En daar weet iedereen hier voldoende van. Op alle mogelijke manier worden we gekort. Onze pensioenen lopen gevaar, op de gezondheidszorg wordt gekort; verpleging heeft nauwelijks meer tijd om even een gesprekje aan te knopen.

En hoe meer hulp je inroept, hoe hoger de kosten zijn.

En nu kunnen we daar met elkaar mismoedig op reageren en ons laten ontmoedigen, en het erbij laten zitten. Met al je capaciteiten, je talent, je opdracht in de grond stoppen, maar je kunt het ook beschouwen als een uitdaging.

Wil je het leven op een presenteerblaadje hebben? Nee toch?

In deze tijd valt er heel wat van te maken.

Onze voorouders hebben soms met heel primitieve middelen geweldige dingen tot stand gebracht. Nog nooit in de geschiedenis hebben we zoveel technische en economische of wetenschappelijke mogelijkheden gehad om de mensheid te voeden en te werken aan een wereld waar voor iedereen plaats is.

Daar liggen unieke kansen. En je moet ook niet te gauw twifelen aan jezelf en je talent in de grond stoppen en zeggen; ach, ik ben oud, ik heb mijn tijd gehad, laat anderen dat maar oplossen.

Wij moeten het oplossen. Wij moeten met de capaciteiten en de bekwaamheid die wij hebben het talent van Gods zegen gebruiken. Dan kunnen anderen het ook.

Minderwaardigheidsgevoel?

Gebrek aan vertrouwen in jezelf?

Kijk eens even naar de geschiedenis om te zien wat er allemaal is misgegaan, omdat mensen zich minderwaardig voelden.

Kijk ook eens naar de toekomst om te zien wat er allemaal zal kunnen gebeuren als wij onze talenten gaan gebruiken.

Durf eens met zoveel vertrouwen in jezelf te leven als God in ons heeft.

Je weet niet wat je dan ziet.

Amen.